

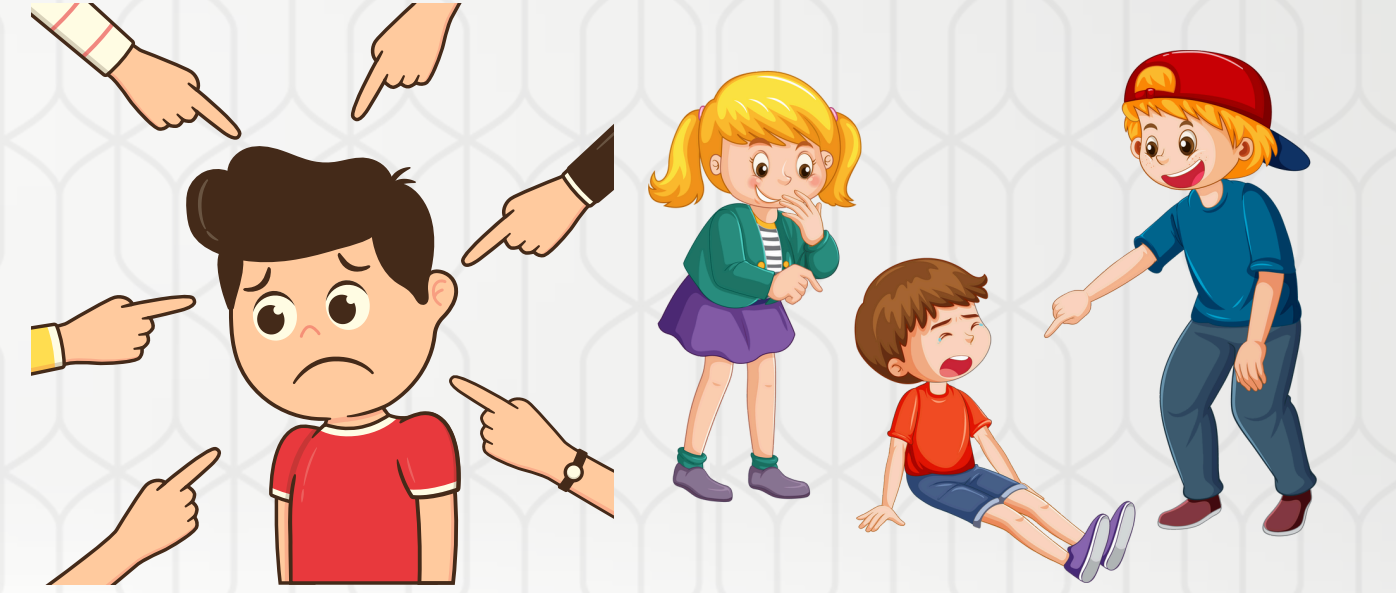

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

AKRAN ZORBALIĞI

(Okul Öncesi-İlkokul)

Öğretmen Sunumu

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ ŞUBESİ
İSTANBUL-2024

Akran Zorbalığı Nedir?

Zorbalık, bir ya da birkaç çocuğun diğer çocuk ya da çocuklara yönelik sergilediği fiziksel, duygusal ya da sosyal açıdan zarar verici ve saldırganca davranışlar olarak tanımlanmaktadır.

Akran zorbalığının 3 temel özelliği vardır:

- 1- Davranışın zarar verme amacıyla **kasıtlı** biçimde gerçekleştirilmesi
- 2- Davranışın **tekrarlayıcı** ve **sürekli** olması
- 3- Çocuklar arasında **güç dengesizliğinin** olması (fiziksel, zihinsel, duygusal, sosyal, yaş vb.)

ÇATIŞMA MI?

Akran çatışması, akranlar arasında zaman zaman yaşanan anlaşmazlık, fikir ayrılığı ve çıkar çatışması durumlarıdır. Bu durumlar, çocukların gelişim süreçlerinin doğal bir parçasıdır.

ZORBALIK MI?

Akran zorbalığı ve akran çatışması birbiri ile karıştırılabilmektedir. Ancak, bu iki kavram birbirinden farklıdır.

Akran atışması

Arkadaşlık ilişkisi vardır.

Kasıtlı değildir, kendiliğinden ortaya çıkar.

Çatışmadan dolayı pişmanlık, üzüntü vardır.

İlişkide güç dengesi vardır.

Problemi çözmeye yönelik çaba var.

Taraflar birbirini duygularını önemser.

DURUMSALDIR.

Akran Zorbalığı

Arkadaşlık ilişkisi yoktur.

Kasıtlı ve bilinç vardır.

Pişmanlık ya da davranışın sorumluluğunu alma yoktur.

Güç eşitsizliği bulunur.

Problemi çözmeye yönelik çaba bulunmaz.

Kontrol Etme, baskı Kurma amaçlıdır.

TEKRARLIDIR

Akran Zorbalığını Ele Almanın Önemi

Okul öncesi ve ilkokul yıllarında çocuklar;

Sosyalleşme ihtiyacını büyük oranda okulda giderirler.

Yeteneklerini, güçlü ve zayıf yanlarını keşfederken gerçek dünyanın ve kendinin sınırlarını da öğrenirler.

Bir arkadaş grubunun parçası olarak sosyal kimliklerini oluşturmaya, kendi benliklerine dair çıkarımlarda bulunmaya başlarlar.

Akran Zorbalığına Müdahale Etmek Neden Önemlidir?

Yaşamın erken yıllarında zorba davranışlar sergileyen ve bu davranışlara maruz kalan çocukların ileriki yıllarda da bu davranışlarını devam ettirebildikleri bilinmektedir.

Okul öncesi ve ilkokul döneminde akran ilişkilerinin kendine özgü yapısının ortaya konulması, akran ilişkilerinde sıklıkla yaşanan problemlerin belirlenmesi, bu problemlere yönelik olası çözümlerin geliştirilmesi akran zorbalığı ile mücadelede önem taşımaktadır.

Akran Zorbalığının Yaygınlığı

Akran zorbalığı dünyada ve Türkiye'deki okullarda okul kademesi farketmeksizin sıklıkla görülen bir problemdir.

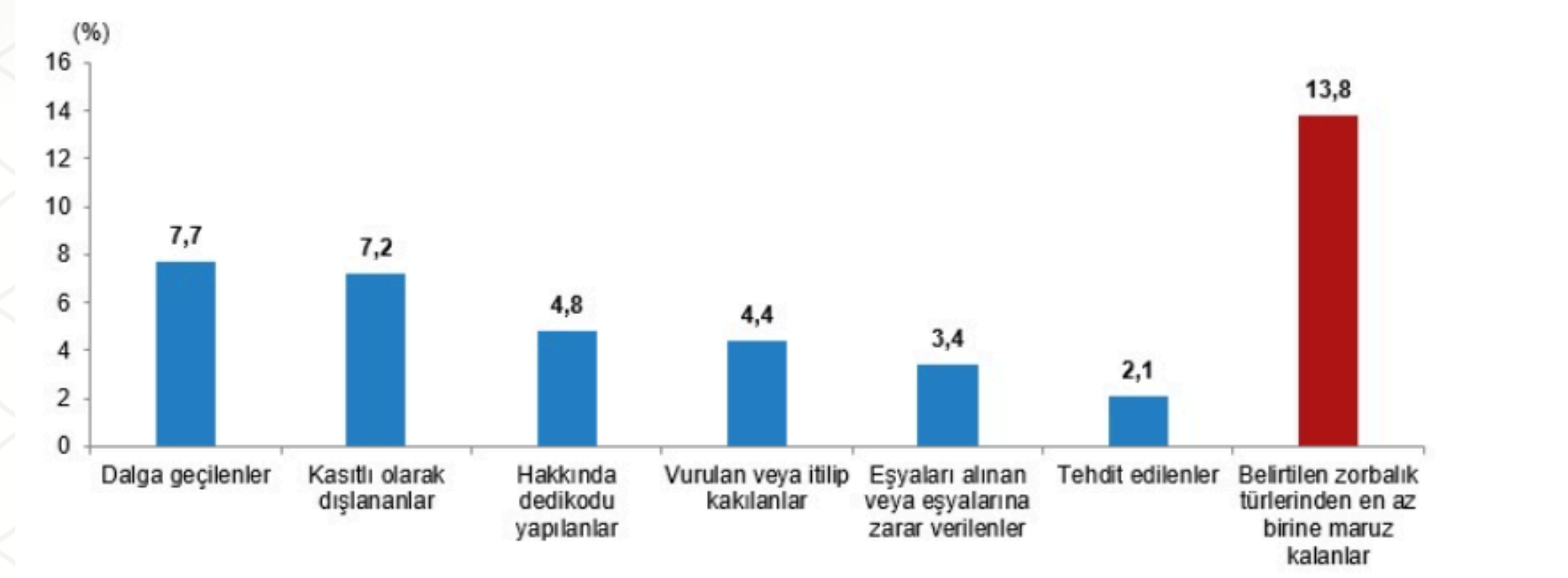
Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) tarafından 81 ülkede yürütülen araştırmada 81 ülkenin tamamında çocukların akran zorbalığına maruz kaldığı ancak bu ortalamanın Türkiye'de %27 ile **dünya ortalamasının üzerinde olduğu bildirilmiştir.**

Akran Zorbalığının Yaygınlığı

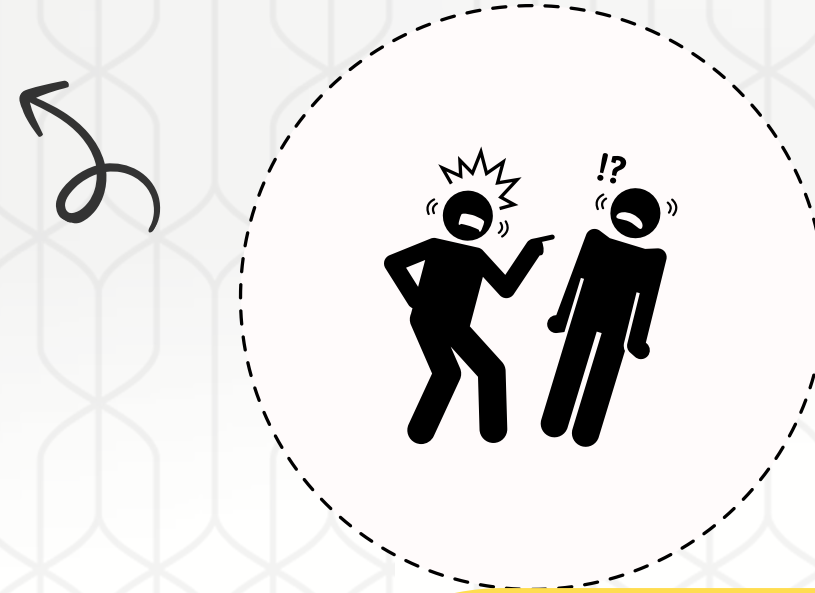

TÜİK tarafından gerçekleştirilen araştırmada, 6-17 yaş arasındaki çocukların **%13.8'inin** ayda en az bir kez arkadaş ya da arkadaşları tarafından zorbalığa maruz kaldığı tespit edilmiştir.

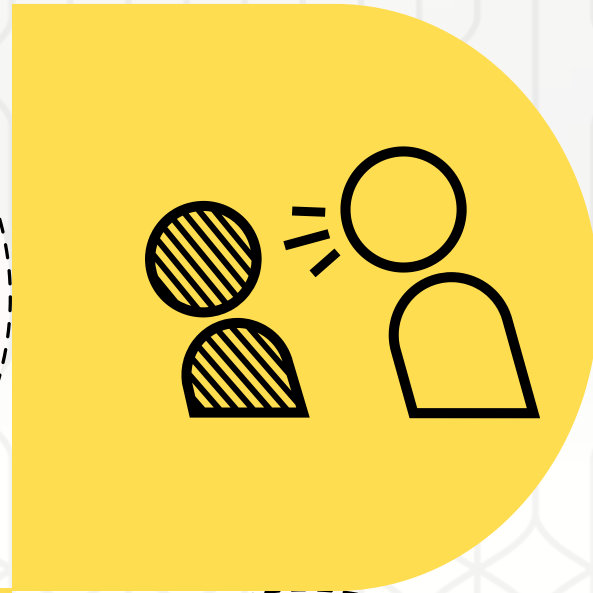

Akran Zorbalığı Türleri

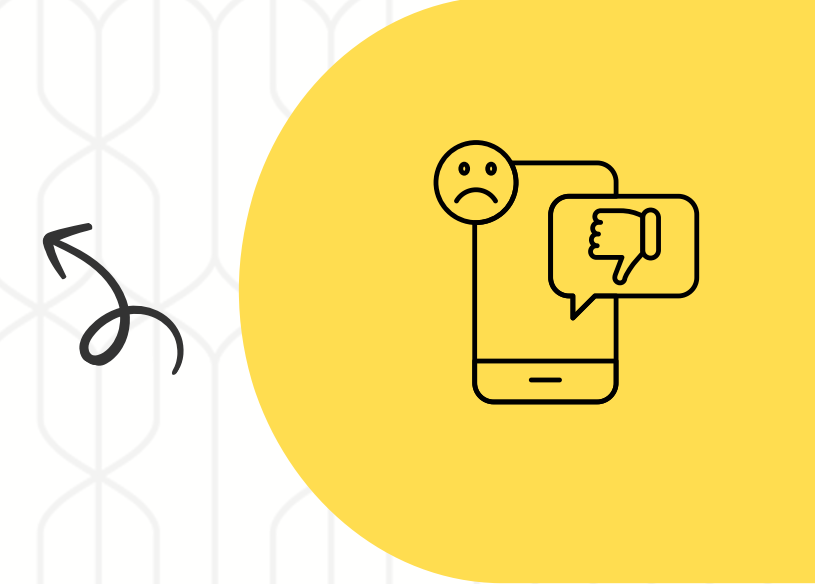
Fiziksel Zorbalık

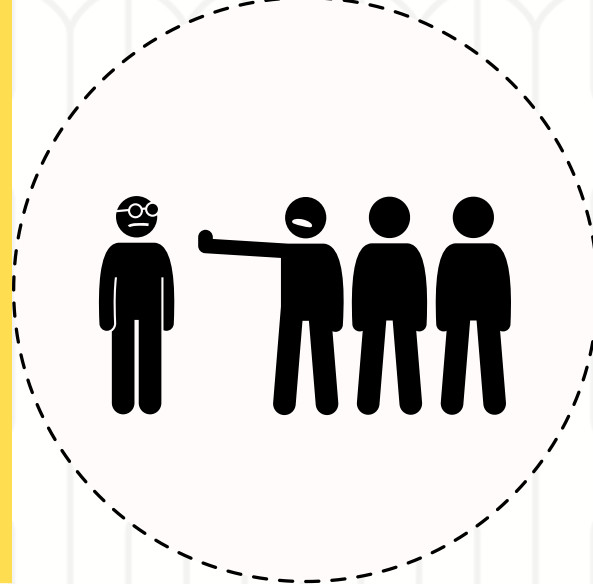
Sözel Zorbalık

Siber Zorbalık

**İlişkisel/Sosyal
Zorbalık**

Fiziksel Zorbalık

Diğer bir çocuğa yönelik doğrudan fiziksel saldırganlık eylemlerini içerir.

vurmak

tokat atmak

yumruklamak

tekme atmak

elme takmak

tırnaklamak

tükürmek

itmek

sa çekmek

eğyalarını zorla almak

eğyalarına zarar vermek

tuvalet kapısını açmak

Sözel Zorbalık

Diğer bir çocuğa yönelik sözel saldırganlık ifadelerinin kullanılmasıdır.

isim, lakap takmak

alay etmek

onurunu zedelemek

küçük düşürmek

hakaret etmek

dedikodu çıkarmak

tehdit etmek

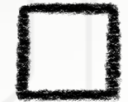
küfür etmek

İlişkisel/Sosyal Zorbalık

Diğer bir çocuğa yönelik sosyal dışlama eylemlerini içerir.

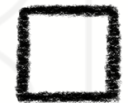
İlişkisel zorbalık, genellikle daha gizli ve dolaylı bir şekilde gerçekleştiği için anlaşılması ve müdahale edilmesi diğerlerine oranla daha zor olabilir. Ancak, ilişkisel/sosyal zorbalığının ciddi etkileri sebebiyle önleme ve müdahale stratejileri geliştirmek önemlidir.

dışlamak

faaliyetlere dahil etmemek

arkadaşlığı bitirmekle tehdit etmek

konuşmamak

yardım etmemek

yalnız bırakmak

Siber Zorbalık

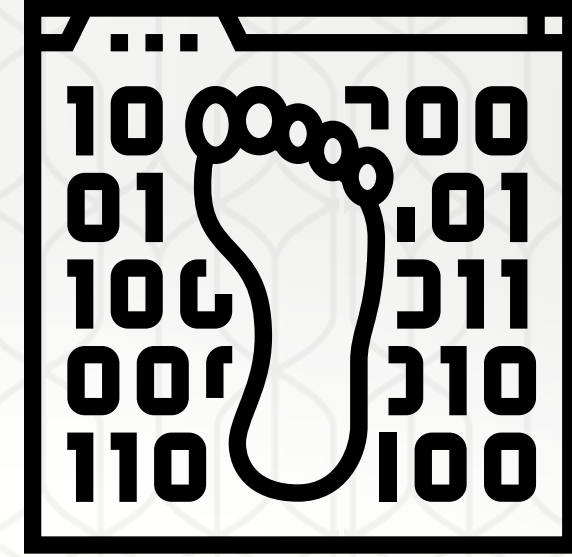
Çeşitli teknolojik alet ve platformlar aracılığıyla zorbaca davranışların sergilenmesidir.

- Sosyal medya platformlarından rahatsız edici mesajlar göndermek
- Sosyal medya siteleri aracılığıyla rahatsız etmek
- Kişiden habersiz onun adına sosyal medya hesabı açmak
- Özel fotoğraf veya konuşmalarını izinsiz şekilde diğer insanlarla paylaşmak
- Kişiyi kötüleyen/küçük düşüren paylaşımlarda bulunmak
- Sosyal medya hesaplarından dışlamak
- Özel fotoğraf ve görüşmelerini diğer kişiler ile paylaşmak

Siber Zorbalık/Şiddet Terimlerinden Bazıları

Dijital Ayak İzi: Bireye ait kişisel bilgilerin (isim-soyisim, doğum tarihi, konum bilgisi, fotoğraf vb.) internete yüklenmesi ile oluşan verilerdir. Bir diğer ifade ile " dijital olarak izlenebilir davranışların ve çevrimiçi ortamdaki varlığından elde edilen verilerin toplamı"dır.

Dijital Kimlik: Bireylere ait dijital ayak izlerinin toplamıdır. Çocuklar açısından değerlendirilirse; doğumundan itibaren çocuğa ait bilgilerin internete yüklenmesi çocuğun dijital bir kimlik geliştirmesine neden olmaktadır. Çocuklar gerçek kimliklerini geliştirirken, ebeveyn, bakım veren, öğretmen vb. kişiler tarafından kendisi için oluşturulmuş dijital kimliği ile çatışma haline girerek kimlik karmaşası yaşayabilir.

Siber Zorbalık/Şiddet Terimlerinden Bazıları

Dijital Kaçırılma: Sanal ortamda bireye ait bilgilerin kopyalanarak farklı amaçlarla (kişinin görselinin kullanılarak başka isimle kimlik oluşturma, dolandırıcılık, sesinin videodan çalınarak başka platformlarda sesinin kullanılması vb.) kullanılmasıdır.

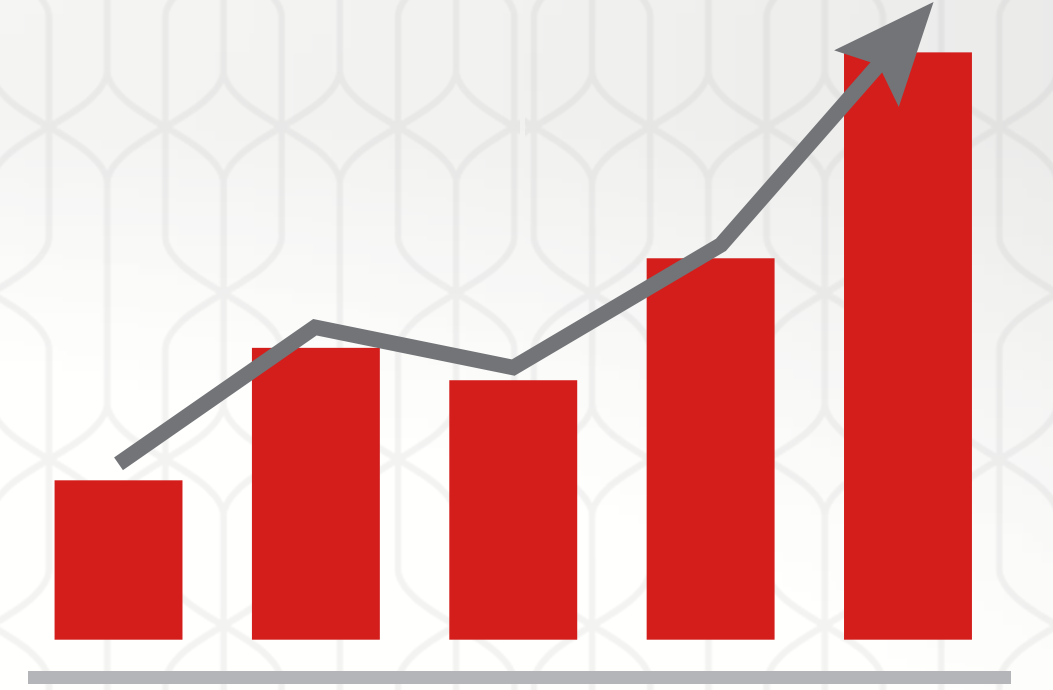
Doxxing: Bireylerin rızası olmadan internette kişisel bilgilerini yayma davranışıdır.

Trolling: İnternette kişisel ya da anonim şekilde aşağılama, hakarete bulunma davranışlarıdır.

Okul öncesi ve ilkokul döneminde;

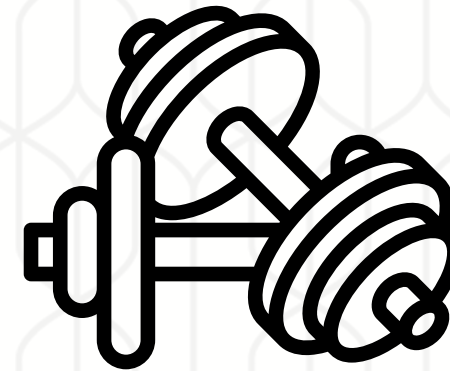
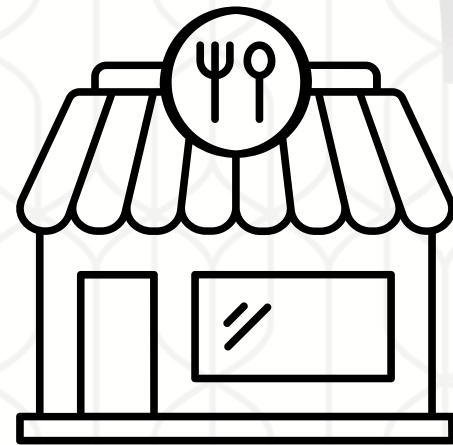
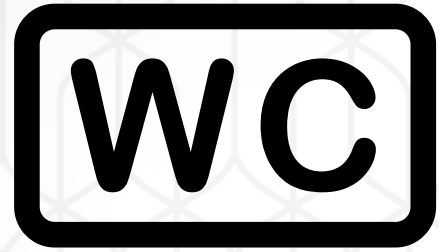
- ✓ Çocukların fiziksel ve sözel zorbalık davranışlarına diğer zorbalık türlerine oranla daha sıklıkla başvurduğu bilinmektedir.**
- ✓ Erkek çocuklar arasında fiziksel zorbalık, kız çocukları arasında ise sözel zorbalık öne çıkmaktadır.**
- ✓ Çocuklar yaygın şekilde kendi hemcinslerine yönelik zorba davranışlar sergilemektedir.**

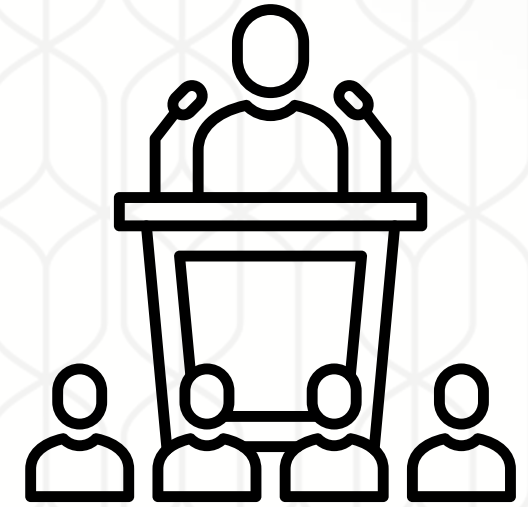
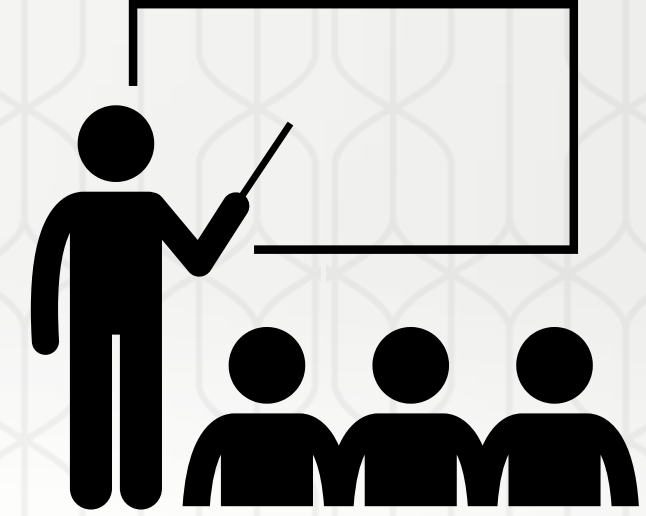
Sizce okulda zorbalık nerelerde görülür

Zorba davranışlar okulun her yerinde sergilenebilir.

- Okul yolu
- Okul servisi
- Okul bahçesi
- Sınıf
- Koridor
- Tuvalet
- Giyinme odası
- Konferans salonu
- Kantin
- Yemekhane
- Spor salonu

Akran Zorbalığında Gruplar

 Akran zorbalığına dahil olan çocuklar dört temel gruba ayrılmaktadır.

Zorba: Zorbalık yapan tek bir çocuk ya da bir grup çocuk

Maruz Kalan: Zorbalığa maruz kalan çocuk ya da çocuklar

Zorbalık Yapan-Maruz Kalan: Hem zorbalığa maruz kalan hem de zorbaca davranışlar sergileyen çocuklar

İzleyiciler: Zorbalığa tanıklık eden çocuk ya da çocuklar

Akran Zorbalığında Roller

Zorbalığı Yapanlar

Zorbalığın temel dinamiği, zorbaların genellikle güçlerini zayıf gördükleri akranlarına karşı kullanmasıdır.

Çocuklar neden zorbalık yapar ?

- Zorbalığı yapanlar sosyal grupta üstünlük kurma ve başkalarını kontrol etme eğilimindedirler. Bu güç arayışı, zorbalık davranışlarını motive eden ana faktörlerden biridir.
- Bazı zorbalar yüksek bir özsaygıya sahip olabilirken, diğerleri düşük özsaygı sorunları yaşayabilir. Özsaygı ile ilgili bu durumlar, zorbalık davranışlarını açıklamada önemli olabilir. Yüksek özsaygıya sahip zorbalar, bu özsaygıyı korumak için başkalarını küçümseyebilirken, düşük özsaygıya sahip zorbalar başkalarını hedef alarak kendilerini daha iyi hissetmeye çalışabilirler.

Akran Zorbalığında Roller

Zorbalığı Yapanlar

- Zorbaların genellikle empati eksikliği yaşadığı gözlemlenir. Başkalarının duygularını ve ihtiyaçlarını anlamakta zorlanırlar.
- Zorbalar, fiziksel veya sözel olarak agresif davranışlar sergileyebilirler. Bu davranışlar, başkalarını korkutmak veya sindirmek amacı taşır. Agresyon, zorbalığın temel bir özelliğidir ve zorbaların başkalarını kontrol etme yöntemlerinden biridir.
- Zorbalar, arkadaş grubunun veya sosyal çevrenin desteğini ararlar. Sosyal destek ve onay, zorbalık davranışlarının devamını teşvik eder. Arkadaşlarının ve akranlarının bu davranışlara karşı nasıl tepki verdiklerini gözlemleyerek ve kendi davranışlarını buna göre şekillendirerek güçlerini koruyabilirler.

Araştırma, zorbalık davranışlarının genellikle arkadaş grubunun onayı ve desteği ile sürdürüldüğünü belirtir.

Akran Zorbalığında Roller

Zorbalığa Maruz Kalanlar

Zorbalığın temel dinamiği, zorbaların genellikle güçlerini zayıf gördükleri akranlarına karşı kullanmasıdır.

Fiziksel Özellikler

- Yapılan araştırmalar fiziksel açıdan yaşlılarından farklı olan çocukların (örneğin, daha küçük veya daha zayıf) zorbalığa maruz kalma olasılığının daha yüksek olduğunu belirtir. Fiziksel güçsüzlük veya belirgin fiziksel farklılıklar, bu çocukların zorbalık hedefi haline gelmesine yol açabilir.

Özgüven

- Düşük özgüven, zorbalığa maruz kalanlar arasında yaygın olarak gözlemlenen bir diğer özelliktir. Düşük özgüvene sahip çocukların zorbalığa daha fazla maruz kalma riski taşıdığı ve bu durumun, özgüvenin daha da azalmasına yol açtığı belirtilir. Bu döngü, mağduriyetin devamlılığını sağlayabilir.

Duygusal özellikler

- Zorbalığa maruz kalanlar sıklıkla duygusal olarak hassas, endişeli veya depresif olabilirler. Bu duygusal durumlar, zorbalık karşısında daha savunmasız olmalarına neden olabilir.

Zorbalığa maruz kalan bireylerin özelliklerini anlamak daha etkili destek ve müdahale yöntemlerinin uygulanmasına yardımcı olabilir.

Akran Zorbalığında Roller

Zorbalığa Maruz Kalanlar

Dezavantajlı Gruplara Ait Olma:

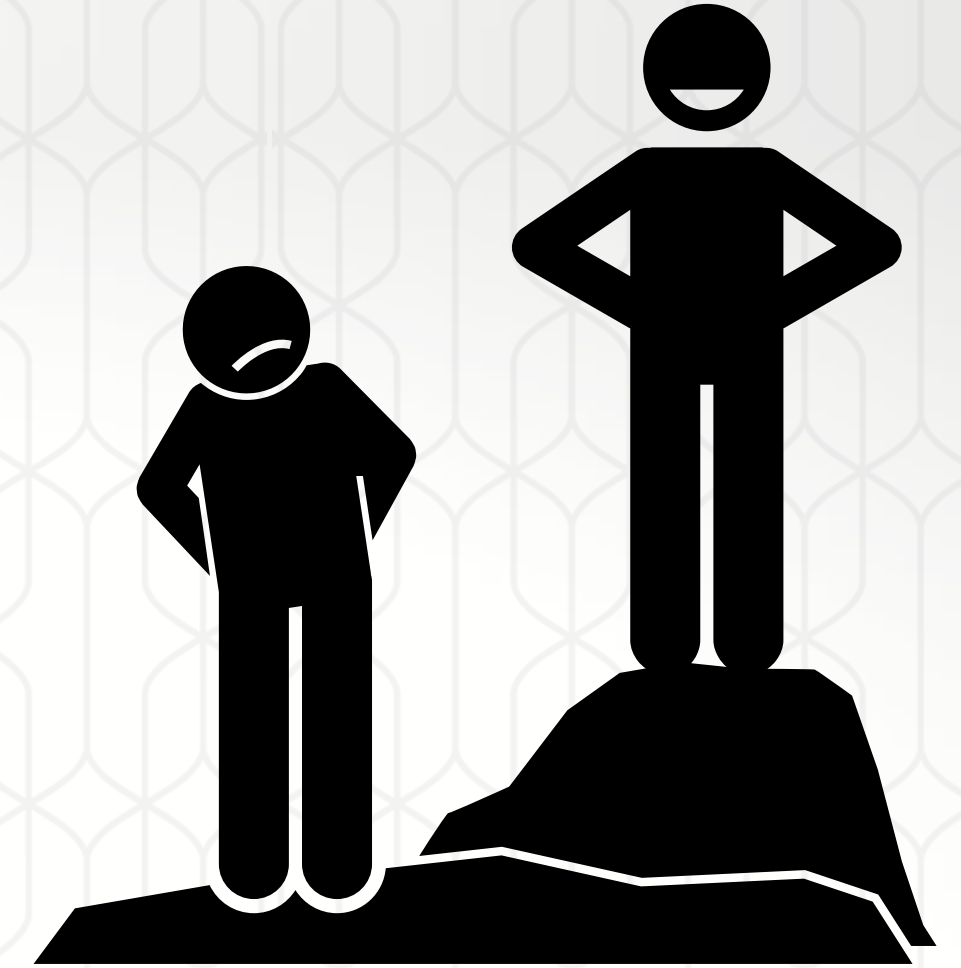
- Araştırmalara göre fiziksel farklılıklara sahip olma, fiziksel ya da zihinsel özel gereksinimi bulunma, farklı din, dil, ırktan olma gibi çeşitli dezavantajlı durumlardaki öğrencilerin zorbalığa maruz kalma oranlarının arttığı söylenebilir.

Sosyal Özellikler

- Sosyal becerileri zayıf veya arkadaş çevresi dar olan öğrenciler, zorbalığın hedefi olma eğilimindedir. Sosyal yalıtım, bireylerin zorbalıktan etkilenme olasılığını artırabilir.

Davranışsal Özellikler

- Zorbalığa maruz kalanlar genellikle sosyal çatışmalardan kaçınma eğiliminde olabilirler. Çekingen davranışlar, kendilerini koruma çabası ve çatışmalardan uzak durma isteği, onları zorbalık için daha uygun hedefler haline getirebilir.

Akran Zorbalığında Roller

Zorbalık Yapan ve Zorbaliğa Maruz Kalanlar

- Hem zorbalık yapan hem de zorbaliğa maruz kalan öğrenciler genellikle düşük özsaygıya sahip olabilirler. Düşük özsaygı, hem zorbalık yapma davranışını hem de zorbaliğa maruz kalma duygusunu etkileyebilir. Bu öğrenciler, kendilerini yetersiz hissettiklerinde, başkalarına zarar verme yoluyla güç arayışına girebilirler.
- Sosyal çevredeki grup dinamikleri, öğrencilerin zorbalık yapma veya mağduriyet yaşama rollerini etkileyebilir. Gruplar içinde güç dengeleri, zorbalık davranışlarını teşvik edebilir veya bu tür davranışlara maruz kalanları daha savunmasız hale getirebilir.,
- Zorbalık yapma ve mağduriyet yaşama davranışları arasında geçiş yapabilirler. Örneğin, evde şiddete maruz kalan bir öğrenci, okulda başkalarına zorbalık yaparak yaşadığı öfkeyi dışa vurabilir.

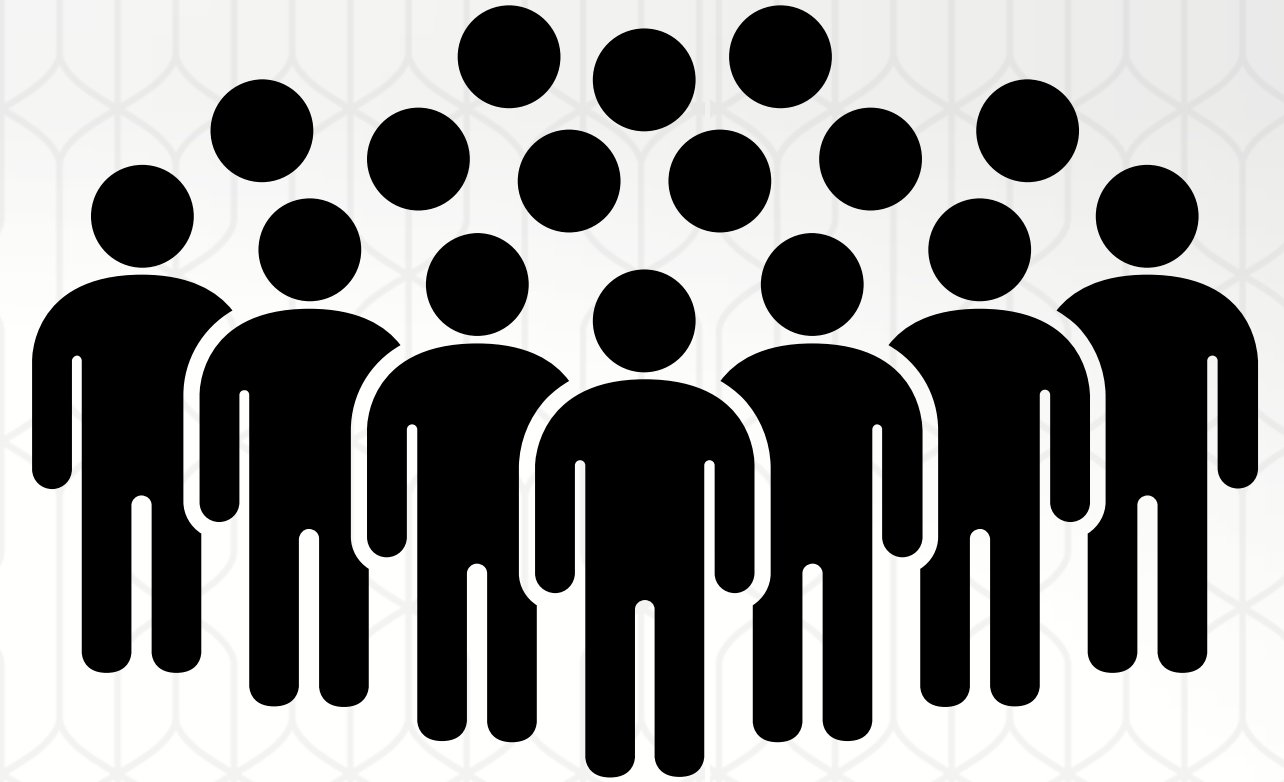
Araştırmalara göre zorbalık rolleri arasında en riskli grupta yer alan bireylerdir.

Akran Zorbalığında Roller

İzleyiciler

- Zorbayı destekleyen (onu alkışlayarak, mimikleri ile veya sözel olarak bu davranışları onaylayan)
- Bir gün kendisinin başına geleceğini düşünen ve bundan dolayı akran zorbalığına uğrayan kişiyi korumaya yönelik herhangi bir müdahalede bulunmayan (olay yerinden uzaklaşan veya olayı sessizce izleyen)
- Zorbaliğa maruz kalan kişiyi koruyan çünkü kendisinin başına gelmeyeceğinden emin olan (genelde popüler çocuklar)
- Zorbaliğa maruz kalan kişiye destek olan (kurbanın yanında yer alarak onu sakinleştirerek veya araya girerek koruyan)

“

Bazen öğrenciler, zorba ile yakın bir sosyal bağ kurar ve zorbalığın bir parçası olmaktan çıkar sağlayacaklarına inanırlar. Destekleyiciler, zorbanın onayını kazanmak ve grup içinde güçlü bir pozisyon elde etmek için bu role girerler.

Akran Zorbalığının Sonuçları

Zorba davranışların akran zorbalığına dahil olan bütün gruplar üzerinde (zorba, kurban, zorba-kurban, izleyiciler) olumsuz etkilerinin bulunduğu bilinmektedir.

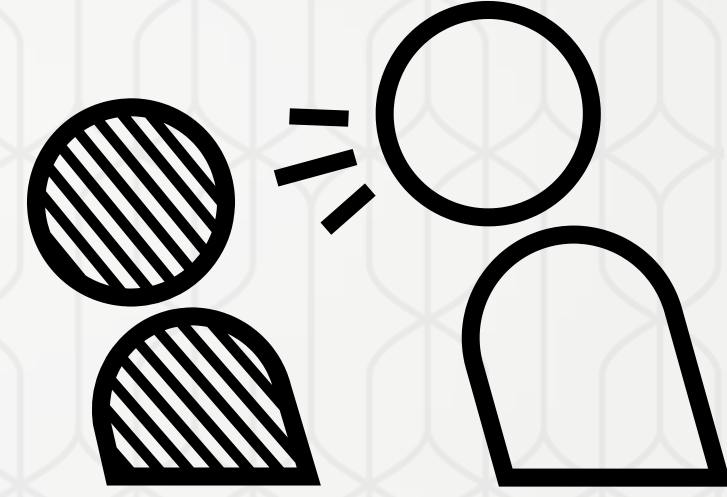
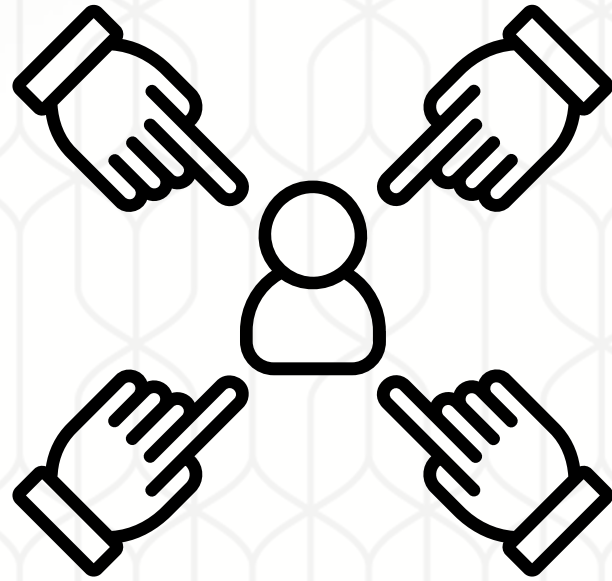
Zorba davranışlara müdahale edilmez ise bu davranışların çocukların okul yılları ile sınırlı kalmadığı, yetişkinlik yıllarına da söz konusu davranışların taşınarak bireyin kendi ve toplumun iyi oluşunu olumsuz yönde etkilediği görülmektedir.

Zorba Davranışlar Sergileyen Çocuklar için;

Kısa Vadeli Sonuçlar

- Okula uyum sağlamada güçlük çekme
- Arkadaşlık ilişkisi kurmakta ve sürdürmekte zorluk yaşama

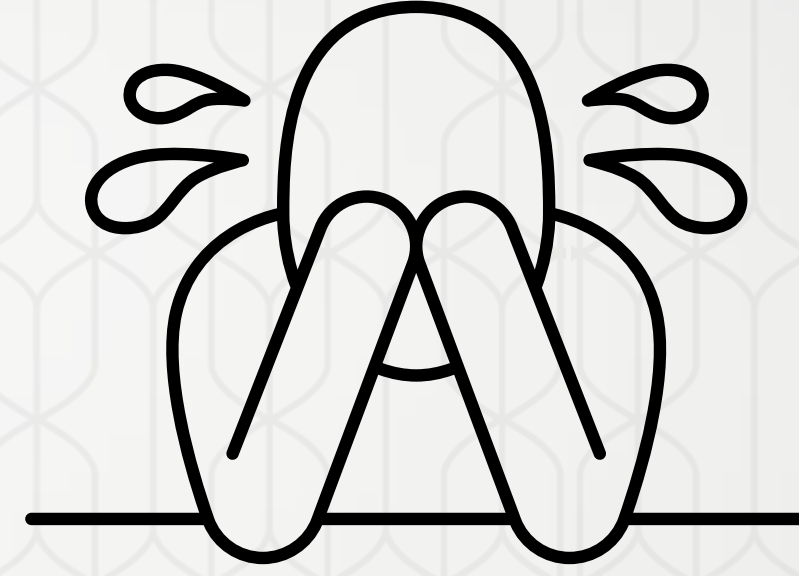
Uzun Vadeli Sonuçlar

- Suça karışma ihtimalinde artış
- Sosyal ilişki kurma ve sürdürmede zorluk
- Alkol ve yasaklı madde kullanımına artan yatkınlık
- İş ortamlarında saldırganca davranışlar
- Romantik ilişkide partnere karşı saldırganlık içeren davranışlarda artış
- Zayıf empati becerisi

Zorbalığa Maruz Kalan Çocuklar için;

Kısa Vadeli Sonuçlar

- Okula uyumda güçlük
- Akademik başarıda anlamlı düşüş
- Sosyal izolasyon
- Düşük özgüven
- Kendini suçlama
- Artan devamsızlık
- Yüksek düzey kaygı
- Fiziksel belirtiler (baş ağrısı, baş dönmesi, mide bulantısı)
- Regresif belirtiler (alt ıslatma, parmak emme, tırnak yemek)
- Uyku problemleri

Uzun Vadeli Sonuçlar

- Yüksek düzeyde depresyon ve kaygı bozuklukları
- Düşük özgüven
- Sosyal becerilerin yeterince gelişmemesi
- Doyurucu ve anlamlı sosyal ilişkiler kurma ve sürdürmekte güçlük
- Bağışıklık sisteminin zayıflaması ve fiziksel hastalıklara açık hale gelme
- Düşük akademik başarı

Zorbalık Yapan ve Zorbaliğa Maruz Kalan Çocuklar için;

Zorba mağdur çocuklar zorba davranışları sergileme ve bu davranışlara maruz kalma sonuçlarını diğer gruplara oranla en ağır biçimde deneyimlemektedir.

Kısa Vadeli Sonuçlar

- Okula uyumda güçlük
- Sosyal izolasyon
- Düşük özgüven
- Artan devamsızlık
- Yüksek düzey kaygı
- Fiziksel belirtiler (baş ağrısı, baş dönmesi, mide bulantısı)
- Regresif belirtiler (alt ıslatma, parmak emme, tırnak yemek)
- Uyku problemleri

Uzun Vadeli Sonuçlar

- Doyurucu ve anlamlı sosyal ilişkiler kurma ve sürdürmekte güçlük
- Düşük özsaygı
- Depresyon ve kaygı bozuklukları
- İş yaşamında saldırganca davranışlar sergilenmesi
- Romantik ilişkide partnere karşı saldırganlık içeren davranışlarda artış

İzleyiciler için

Kısa Vadeli sonuçlar

Uzun Vadeli sonuçlar

- Kendisinin de mağdurla benzer şeyler yaşayacağına dair yaşanan korku ve endişe
- Zorbalığa maruz kalma ihtimaline karşı sürekli tetikte hissetme
- Zorbalığa maruz kalan arkadaşı için üzüntü ve suçluluk duyma
- Okula devamlılık ile ilgili düşük motivasyon
- İspiyoncu damgası yemeye karşı endişe duyma
- Saldırgan davranışları model olarak öğrenme riski
- Düşük özsaygı

“

"Çocuklara kendilerini kötü hissettirerek daha iyi davranmayı öğretemeyiz. Çocuklar daha iyi hissettiklerinde daha iyi davranırlar."

Pam Leo

”

Akran Zorbalığının Önlenmesinde İş Birliğinin Önemi

Akran zorbalığına müdahale programlarının ileriki yaşlara oranla özellikle okul öncesi ve ilkokul olmak üzere erken yaşlarda daha etkili olduğu araştırmalarla kanıtlanmıştır.

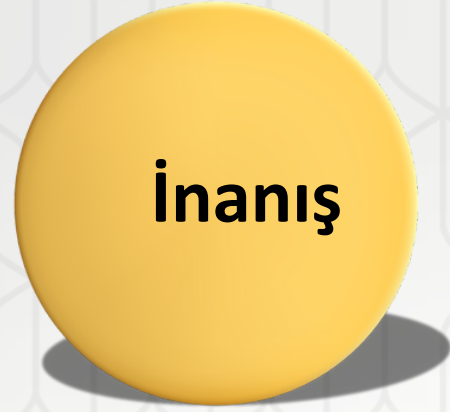
Bu sebeple okul öncesi ve ilkokul düzeyinde akran zorbalığı müdahale uygulamalarının yaygınlaştırılması önemlidir.

Bu müdahalelerin etkisinin artmasında küçük ekosistem olan okullarda çocuk-ergen, ebeveynler ve okul yönetimi, okul personeli ve tüm öğretmenlerin işbirliği önemlidir.

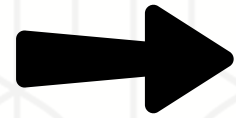

Zorbaliğa Karşı Duyarlılığı Azaltan Bazı Yanlış İnanışlar

Bazı öğrenciler davranışları yüzünden zorbalığı hak eder.

Doğru mu yanlış mı ?

Yanlış: Zorbalık hak edilecek bir durum değildir. Hiçbir canlı kötü davranılmayı hak etmez.

Zorbalığa Karşı Duyarlılığı Azaltan Bazı Yanlış İnanışlar

Başkalarına vurmak, lakap takmak, konuşmalarını internete sızdırmak bazen eğlencelidir.

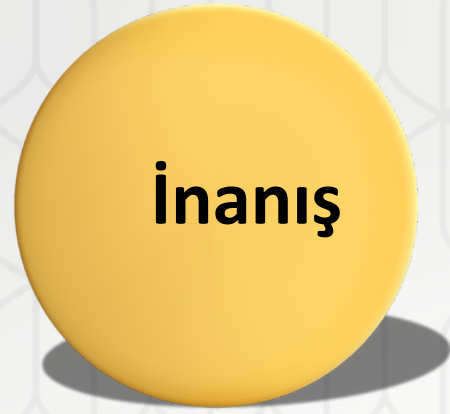
Doğru mu yanlış mı ?

Yanlış: Bir olayın şaka ya da eğlenceli olabilmesi için tüm tarafların eğleniyor olması gerekir.

Zorbaliğa Karşı Duyarlılığı Azaltan Bazı Yanlış İnanışlar

Vurmak, saldırmak çocukların gelişim özellikleridir. İçlerindeki enerjiyi atmaları için normaldir. Büyüyünce geçer.

Doğru mu yanlış mı ?

Yanlış: Saldırganlık normal bir davranış değildir. Gelişim basamaklarında başkalarına kasıtlı olarak zarar vermek yer almamaktadır. Saldırgan çocukların davranışları pekiştirilirse ileriki dönemlerde davranım bozukluğu, yetişkinlikte antisosyal kişilik bozukluğu kadar evrilebilir.

Zorbaliğa Karşı Duyarlılığı Azaltan Bazı Yanlış İnanışlar

Çocuklar yaşadıkları olayları hemen unuttur. Maruz kaldığı zorbaliğı da unutacaktır.

Doğru mu yanlış mı ?

Yanlış: Çocukluk döneminde maruz kalınan zorbalık çocuklarda düşük özgüven, düşük benlik saygısı, sosyal izolasyon, kendini ifade etmede güçlük, yoğun suçluluk duygularının gelişmesine neden olabilmektedir. İleriki yaşantılarında anksiyete ve depresyona yatkınlıkları artabilmektedir

Akran Zorbalığının Nedenleri

- Yapılan araştırmalarda akran zorbalığının altında yatan nedenler arasında;

Düşük duygusal farkındalık

Empati yeteneğindeki kısıtlılık

Sosyal destek kaynaklarının yetersizliğı

Düşük öz güven

Evde ya da okulda bir yetişkinden rol model alınması bulunmaktadır.

Zorbalığa Nasıl Müdahale Edilmeli?

(Kısa Vadeli)

Müdahale Basamakları

1.Durumu Anlamlandırma

2.Durumu Hemen Durdurma

3. Tarafları Ayırma ve Güvenliği Sağlama

4. Olayı Ciddiye Alma ve Açıklama Yapma

5. Zorbalığa maruz kalan Öğrenciye Destek Olma

6. Zorbalık Yapanla Birebir Görüşme

7. İzleyici Öğrencilerle Konuşma

8. Takip ve İzleme

Zorbalığa Nasıl Müdahale Edilmeli? (Kısa Vadeli)

1.Durumu Anlamlandırma

- Öğrencilerin yaşadığı durumu doğru gözlemlemek müdahalenin ilk adımıdır. Öğrencilerin çatışma mı yoksa zorbalık mı yaşadığı belirlenmelidir.

2.Durumu Hemen Durdurma

- Zorbalık fark edildiğinde, öğretmenlerin hızlı müdahalesi, zorbalığın devam etmesini engellemek için kritiktir. *'Lütfen bu davranışa son verin çocuklar. Bu tür davranışlar okulumuzda kabul edilemez.'* şeklinde cümlelerle durumu durdurun. Duruma karşı keskin ve net tavrınızı ortaya koymak önemli noktalardan biridir.

Bir çalışmada,
öğretmenlerin zorbalık
anında müdahale
etmelerinin, zorbalığın
tekrarlama olasılığını
azalttığı bulunmuştur.

Zorbalığa Nasıl Müdahale Edilmeli? (Kısa Vadeli)

3. Tarafları Ayırma ve Güvenliği Sağlama

Zorbalığa maruz kalan ve zorbalık yapan öğrencilerin fiziksel olarak birbirinden ayrılması, durumun tırmanmasını önler ve her iki tarafın da güvenliğini sağlar.

“Herkes sakinleşmek için farklı yerlere geçsin. Bu konuyu hemen konuşacağız” gibi cümlelerle net tavrınızı ortaya koymak müdahalede önemli noktalardan biridir.

4. Olayı Ciddiye Alma ve Açıklama Yapma

Zorbalığın ciddiyetini öğrencilere hissettirmek ve bu tür davranışların ciddi sonuçları olacağını anlatmak, zorbalık kültürünü ortadan kaldırmada etkilidir.

"Bu olay çok ciddi ve bu durumu hemen ele alacağız. Bu tip davranışlar, hiçbir şekilde okulumuzda kabul edilemez.gibi net cümlelerle durumun ciddiyetini öğrencilere bildirin."

Zorbalığa Nasıl Müdahale Edilmeli? (Kısa Vadeli)

5. Zorbalığa Maruz Kalan Öğrenciye Destek Olma

Zorbalığa maruz kalan öğrenciye bireysel destek sağlamak, onun kendini güvende hissetmesine yardımcı olur. Maruz kalan öğrencilere verilen destek, zorbalığın psikolojik etkilerini hafifletmede önemlidir.

“Senin yanında olduğumu bilmeni istiyorum. Bu durumla başa çıkacağız.”

“Bu durum karşısında donakalmak, ağlamak, üzölmek normal tepkilerdir.”

“Neler olduğunu bana anlatmak ister misin? Seni dinlemeye hazırım.”

“Bazen yaşadıklarımızı nasıl iletebileceğimizi bilemeyebiliriz. Bir yetişkinden yardım isteyebilirsiniz. İstersen benimle, okulumuzun psikolojik danışman/ rehber öğretmenle konuşabilirsin.”

gibi cümlelerle öğrencinin duygularını konuşması için teşvik etmek ve güvende hissetmesini destekleyebilirsiniz.

Zorbalığa Nasıl Müdahale Edilmeli? (Kısa Vadeli)

6. Zorbalık Yapanla Birebir Görüşme

Zorbalık yapan öğrenciyle birebir görüşmek, onun davranışlarının sonuçlarını anlamasına yardımcı olur. Bu tür görüşmeler, zorbalık davranışlarının tekrarını önlemede etkili olabilir.

"Son zamanlarda arkadaşlarına zarar verici davranışlarda bulunduğunu fark ettim. Bu konuda seninle konuşmak istiyorum."

"Bazen hepimiz kızabiliriz, hoşumuza gitmeyen bir şeyle karşılaşabiliriz ve öfkeli, üzüntülü hissedebiliriz. Ancak duygularını kontrol etmeden tepki vermek, durumu düzeltmek yerine hem sana hem de arkadaşlıklarına zarar verebilir."

"Bazen insanlar zor zamanlar geçirirken başkalarına kötü davranabiliyorlar. Eğer senin de zorlandığın bir durum varsa, bunu benimle ya da başka bir yetişkinle paylaşabilirsin."

Zorbalığa Nasıl Müdahale Edilmeli? (Kısa Vadeli)

7. İzleyici Öğrencilerle Konuşma

İzleyici öğrencilerin zorbalığa karşı durmalarını teşvik etmek, zorbalıkla mücadelede önemli bir strateji olabilir. Gözlemcilerin müdahalesi, zorbalığın azalmasına katkıda bulunabilir. Öğrencilerle şiddet içermeyen yöntemler kullanarak müdahale etmelerini teşvik edebilirsiniz.

"Zorbalık karşısında sessiz kalmak, zorbalığı onaylamak anlamına gelir. Bu tür durumlarda sessiz kalmak yerine neler yapabilirsiniz?"

"Zorbalığa uğrayan arkadaşınızın yanında olduğunuzu göstermek ona büyük bir destek olabilir. Yanına gidip iyi olup olmadığını sorabilirsiniz. Bu, onun kendini daha güvende hissetmesine yardımcı olur."

"Zorbalığı gördüğünüzde, hemen bir yetişkine ya da öğretmene söylemek, durumu daha kötüye gitmeden durdurmamıza yardımcı olabilir."

"Unutmayın, hepimizin birbirimize saygılı davranmamız gerekiyor. Eğer biri saygılı davranmıyorsa, bu davranışı durdurmak için birlikte çalışmamız çok önemli."

Zorbalığa Nasıl Müdahale Edilmeli? (Kısa Vadeli)

8. Takip ve İzleme

Zorbalık olayları sonrasında öğrencilere yönelik düzenli takip, zorbalığın tekrarını önlemeye yardımcı olur ve öğrencilerin durumu hakkında bilgi sahibi olmanızı sağlar. Öğrencilerin akademik ve sosyal durumlarını ,arkadaşlık ilişkilerini takip etmek uzun vadeli stratejileri belirlerken yardımcı olabilir.

"Bu tür bir durumun tekrar yaşanmaması için hep birlikte çalışmamız gerekiyor. Bu olayın ardından neler olduğunu yakından takip edeceğim ve sizin de gözlemlerinizi paylaşmanız benim için önemli. Herhangi bir değişiklik fark ederseniz, bunu benimle paylaşmaktan çekinmeyin."

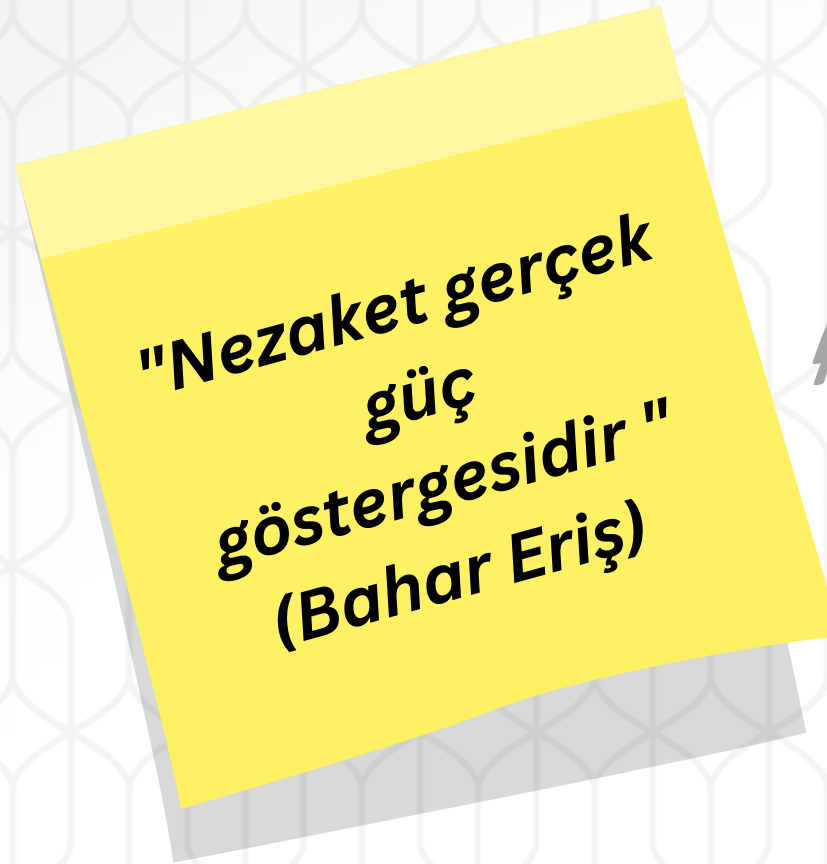
Akran Zorbalığına Önlemek için Pratik İpuçları

Okullarda bu becerilerin kazandırılması için psikoeğitimler, bilgilendirici çalışmalar, sınıf içi etkinlikler, sınıf dışı grup etkinlikleri, öğretmen-veli işbirliği çalışmaları yapılabilir.

Akran zorbalığına karşı çocukların "akran nezaketi" konusunda kendilerini geliştirmelerine destek verilebilir.

Peki nedir bu akran nezaketi?

Öğrencilerin birbirine karşı saygılı, empatik, incelikli, yardımsever davranması olarak tanımlanabilir.

Akran Nezaketi Sınıf Uygulamaları

Akran nezaketi kültürü oluşturmak için öncelikli olarak öğrencilerin duygularını tanımaları ve ifade etmeleri desteklenebilir.

İletişim becerileri etkinlikleri ile sınıf içerisinde öğrencilerin duygu ve düşüncelerinin göz ardı edilmesinin ya da akranları tarafından eleştirilmesinin önlenmesi sağlanabilir.

Akran Nezaketi Sınıf Uygulamaları

Öğrencilerin sağlıklı iletişim kurma becerileri desteklendikten sonra;

Her ayın bir gününü (örneğin her ayın 2. cuması, 4. ders saati) sınıfınızda "paylaşım günü/nezaket günü" olarak belirleyebilirsiniz.

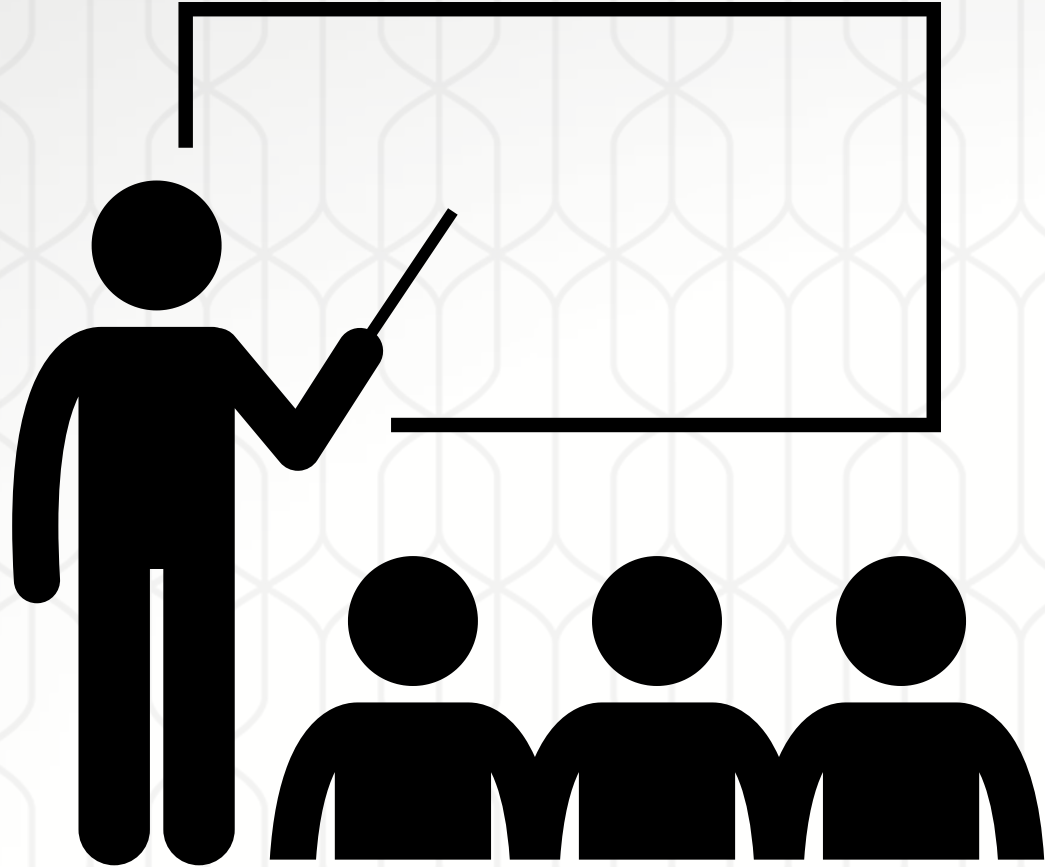

Bu ders saatinde sınıfta öğrencilerin yaşadığı günlük yaşamındaki güçlüğü anlatmasını ve sizin rehberliğinizde sınıftaki diğer öğrencilerin yapıcı çözümler üretmesini isteyebilirsiniz.

Akran Nezaketi Sınıf Uygulamaları

- Bir rozet tasarlanarak belli periyotlarla (her hafta/her ay) öğrenciler seçilip rozet ile ödüllendirilebilir. Burada öğrenciler arası rekabete dönüşmemesi için birden fazla öğrenciye rozet takdim edilebilir.

Burada yönlendirici olması için çeşitli görevler belirlenebilir. Bu liste esnek tutularak çocukların ekleme yapmasına olanak tanınabilir.

Örnek Akran Nezaketi Görev Listesi

- Genelde vakit geçirmediğin biri ile bir teneffüsünü geçirmek
- Birine içten bir iltifatta bulunmak (Bugün saçın çok güzel olmuş, kalemin çok güzelmiş vb.)
- Yerde görülen çöpü almak ve çöpe atmak
- Okulda arkadaşlarına, öğretmenlerine, okul personeline "günaydın, kolay gelsin" gibi nezaket içeren söylemlerde bulunmak
- Sınıfındaki biri için minik bir hediye yapmak, resim çizmek, güzel bir söz yazmak vb.

Kaynakça

- Akduman, G. G. (2012). Kul öncesi dönemde akran zorbalığının incelenmesi. *Journal of Society & Social Work*, 23(1).
- Cantone, E., Piras, A. P., Vellante, M., Preti, A., Daniélsdóttir, S., D'Aloja, E., ... & Bhugra, D. (2015). Interventions on bullying and cyberbullying in schools: A systematic review. *Clinical practice and epidemiology in mental health: CP & EMH*, 11(Suppl 1 M4), 58.
 - Çankaya, İ. (2011). İlköğretimde akran zorbalığı. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 81-92.
 - Doğan, S., & Keleş, O. (2023). Nedenleri sonuçları ve çözüm önerileri bağlamında akran zorbalığı: Bir olgubilim çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1-32.
 - Erk, A.B. (2022). Akran zorbalığını önleme ve farkındalık etkinlikleri. İstanbul: Ekinoks.
 - Evans, C. B., Fraser, M. W., & Cotter, K. L. (2014). The effectiveness of school-based bullying prevention programs: A systematic review. *Aggression and violent behavior*, 19(5), 532-544.
 - Jiménez-Barbero, J. A., Ruiz-Hernández, J. A., Llor-Zaragoza, L., Pérez-García, M., & Llor-Esteban, B. (2016). Effectiveness of anti-bullying school programs: A meta-analysis. *Children and Youth Services Review*, 61, 165-175.
 - Micheli, M., Lutz, C. & Büchi, M. (2018). Digital footprints: an emerging dimension of digital inequality. *Journal of Information, Communication and Ethics in Society*, 16(3), 242-251.
 - Salmivalli, C. (2010). Bullying and the peer group: A review. *Aggression and Violent Behavior*, 15(2), 112–120. doi:10.1016/j.avb.2009.08.007
 - Salmivalli, C., Poskiparta, E., Ahtola, A., & Haataja, A. (2013). The implementation and effectiveness of the KiVa antibullying program in Finland. *European Psychologist*, 18(2), 79-88
 - Stuart, J., & E. Jose, P. (2014). Is bullying bad for your health? The consequences of bullying perpetration and victimization in childhood on health behaviors in adulthood. *Journal of Aggression, Conflict and Peace Research*, 6(3), 185–195. doi:10.1108/jacpr-01-2014-0003
 - Topçu, A. E. (2018). Okullarda akran zorbalığının yaygınlığı ve doğası üzerine bir derleme.
 - Ttofi, M. M., & Farrington, D. P. (2011). Effectiveness of school-based programs to reduce bullying: A systematic and meta-analytic review. *Journal of experimental criminology*, 7, 27-56.
 - TUIK (2023). <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Turkiye-Cocuk-Arastirmasi-2022-49744>

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

Dinlediğiniz için teşekkürler.

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ ŞUBESİ
İSTANBUL-2024

/istanbulilmem
f **@** **▶** **X**
istanbul.meb.gov.tr